

บทที่ ๑๗

สรุปข้อคิดจากทริบ... เล่าสู่กัน

การเดินทางศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของอาสาสมัครกับเอเอฟเอสประเทศไทย ณ ประเทศอียิปต์ ในระหว่างวันที่ ๑๙ เมษายน - ๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๙ ในครั้งนี้ผ่านพ้นไปด้วยความราบรื่นเรียบร้อย บรรลุตามจุดประสงค์ของเอเอฟเอสประเทศไทยทุกประการ คือ นอกจากจะได้พัฒนาอาสาสมัครให้มีประสบการณ์ตรงและเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและทำให้เข้าใจระบบการศึกษาของประเทศอียิปต์ ได้เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวอียิปต์แล้ว ยังได้กระชับความสัมพันธ์และพัฒนาศักยภาพตลอดจนสร้างเครือข่ายระหว่างเอเอฟเอสประเทศไทยและเอเอฟเอสอียิปต์ให้เข้มแข็ง อีกทั้งยังได้เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยให้ชาวอียิปต์ได้เรียนรู้และเข้าใจประเทศไทยดียิ่งขึ้น

ตลอดระยะเวลา ๒ สัปดาห์ในประเทศอียิปต์ อาจจะดูฉาบฉวย เพราะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ แต่ก็มีประสบการณ์มากมายเกินกว่าที่คิดไว้ ทำให้เกิดข้อคิดที่พอจะสรุปเล่าสู่กันฟังอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเพื่อประดับความรู้ หรือนำไปประยุกต์ใช้ตามโอกาสอันควรต่อไป โดยแบ่งเป็นด้าน ดังนี้

๑. ด้านที่เกี่ยวข้องกับเอเอฟเอส มีข้อคิดอยู่หลายประการ เช่น

๑.๑ การที่มีครูอาสาสมัครเอเอฟเอสมาเลเซีย ๓ คน มาสมทบกับพวกเราในการดูงานครั้งนี้ นอกจากจะทำให้ครูไทยได้เพื่อนใหม่ เพิ่มขึ้นแล้ว ยังมีความรู้เกี่ยวกับระบบการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของมาเลเซียประเทศเพื่อนบ้านของไทยอีกด้วย

๑.๒ โครงการดูงานการศึกษาและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม สำหรับอาสาสมัครนี้เป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์มาก ควรจะจัดทำ ขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง และควรเปิดโอกาสให้ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาใน วิชาโลกของเราได้เข้าร่วมโครงการด้วย

๑.๓ การประชุมนิเทศก่อนเดินทาง ควรจะให้รายละเอียด มากกว่าเท่าที่เป็นอยู่เพราะผู้ร่วมโครงการจะได้เข้าใจวัฒนธรรมประเทศ เจ้าภาพยิ่งขึ้น

๑.๔ เอเอฟเอสอียิปต์ซึ่งเป็นเจ้าภาพยังขาดประสบการณ์ ด้านการประสานงาน ทำให้การดูงานเกิดความบกพร่องบ้างในบางครั้ง เช่น การนัดหมายเวลา และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หากแก้ไขและปรับปรุง ในจุดนี้ได้จะดีมาก

๑.๕ ผู้เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยน วัฒนธรรมกับประเทศอียิปต์ได้เป็นอย่างดี ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับชาวอาหรับ เพื่อมาขยายผลต่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีของมวล มนุษย์ด้วยกันแม้จะต่างกันที่เชื้อชาติและศาสนาก็ตาม

๑.๖ ตารางการศึกษาดูงานบางแห่งควรต้องปรับปรุงให้ เหมาะสม เช่น ในคณะอาสาสมัครมีอาจารย์มหาวิทยาลัยไปด้วย ดังนั้น ควรจะมีการดูงานตามสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาบ้าง เช่น วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ฯลฯ และไม่ควรมองดูงานตามสุเหร่าหรือมัสยิดต่างๆ มากเกินไป ควรจะเป็นสัก ๑-๒ แห่งก็น่าจะเพียงพอ

๑.๗ นักเรียนเอเอฟเอสที่สมัครไปประเทศอียิปต์ ควร จะเป็นนักเรียนที่ค่อนข้างมีความอดทนสูง หรือถ้าเป็นนักเรียนที่นับถือ ศาสนาอิสลามจะดีมาก

๒. ด้านการศึกษา ชีวิตความเป็นอยู่ และขนบธรรมเนียมประเพณี

๒.๑ การจัดการศึกษาของอียิปต์โดยสภาพทั่วไปยังตามหลังประเทศไทย แต่ที่น่าสนใจก็คือนักเรียนในห้องเรียนของเขามีอย่างมากไม่เกิน ๓๐ คนเท่านั้น

๒.๒ การศึกษามากับคัมภีร์ดังอยู่แล้วไม่ทั่วถึง ยังมีเด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือตกหล่นอยู่อีกมาก

๒.๓ ประเทศอียิปต์มีรายได้จากการท่องเที่ยวมหาศาลในแต่ละปี จุดขายหรือสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปประเทศอียิปต์คือ โบราณสถานและโบราณวัตถุต่างๆ ที่มีอายุเป็นพันๆ ปี เช่น พีระมิด ฟิพีธัส ตลอดจนโบราณสถานต่างๆ ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้ คงไม่มีใครสนใจไปเยือนอียิปต์ หรือมีก็คงน้อยมาก

ดิฉันคิดว่าเมืองไทยเราก็ต้องส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้มากกว่านี้ โดยปลูกจิตสำนึกของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนทั้งหลายให้สนใจศิลปวัฒนธรรมไทยหรือท้องถิ่นให้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้พวกเขาได้มีบทบาทมากกว่าเท่าที่เป็นอยู่ ทุกวันนี้เราไปรับเอาวัฒนธรรมทางตะวันตกมามากเกินไป และวัฒนธรรมที่ไปรับมานั้นเป็นแค่เปลือกนอกของเขา อันที่จริงส่วนที่ดีๆ ของฝรั่งก็มีหลายอย่าง เช่น การตรงต่อเวลา การประหยัด การรักษาสິงแวดล้อมและการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ฯลฯ แต่เราไม่ค่อยสนใจที่จะรับสิ่งดี ๆ ของเขา

ฉะนั้น คนไทยเราจะต้องมาช่วยกันร่วมแรงร่วมใจฟื้นฟูวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยแต่ละท้องถิ่นกันอย่างจริงจัง เพื่อนำมาเป็นจุดขายสำหรับดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวเมืองไทยมากยิ่งขึ้น

๒.๔ ชาวอียิปต์ส่วนมากเป็นมุสลิมที่ปฏิบัติตามหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด เช่น ไม่ดื่มสุรา เป็นต้น การที่ไม่ดื่มสุรานั้น ทำให้คนเรามีสติสัมปชัญญะในการดำเนินชีวิต แม้บ้านเมืองเขามีระบบการจราจรที่แออัด ยุงเหยิง วุ่นวายและหย่อนระเบียบวินัย บางคนถึงกับ

กล่าวว่า ใครขับรถในประเทศอียิปต์ได้ ก็สามารถขับรถได้ทุกหนทุกแห่งในโลก แต่ก็แปลกที่อุบัติเหตุบนท้องถนนหนทางเกิดขึ้นน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคนของเขาไม่เมาสุราจึงขับรถอย่างมีสตินั่นเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับทางประเทศไทยเรา อุบัติเหตุเกิดจากการเมาแล้วขับเป็นส่วนใหญ่ แต่ละปีมีผู้เสียชีวิตนับพันนับหมื่นคน และที่พิการอีกเป็นจำนวนมาก นับเป็นการสูญเสียทรัพยากรอย่างน่าเสียดายและน่าเศร้าสลดที่สุด

๒.๕ การที่ชาวอียิปต์เคร่งศาสนาโดยสวดมนต์วันละ ๕ ครั้งนั้น ทำให้ได้นึกถึงหลักปฏิบัติและได้เน้นย้ำซ้ำทวนต่อหลักศาสนาอยู่ตลอดเวลา เพราะทุกศาสนาย่อมสอนให้คนเป็นคนดีทั้งนั้น น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนอียิปต์ส่วนใหญ่ใจดีและเป็นมิตรกับคนทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น เวลาเขาขับรถชนหรือเฉี่ยวกันนิดๆ หน่อยๆ ก็ขอโทษและให้อภัยกันก็จบ บางทีจะเห็นรถเก๋งสภาพใหม่ที่มีแต่รอยบุบวงันเคลื่อนบนท้องถนน แต่คนอียิปต์ก็เชื่อว่าจะดีไปเสียทั้งหมด คนไม่ดีก็มีคือพวกมุสลิมหัวรุนแรงซึ่งเขาเรียกว่า **“มุสลิมนอกรีต”** นั่นก็เป็นแกะดำแฝงอยู่ในทุกสังคมซึ่งเหมือนกันทั่วโลก

๒.๖ คนอียิปต์ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะถือว่าทุกคนเท่าเทียมกันหมด เห็นได้จากคุณอมิราเป็นถึงภริยาคนมีชื่อเสียง แต่พอขึ้นแท็กซี่ก็คุยกับคนขับเหมือนรู้จักกันมานานราวกับเป็นญาติสนิท ทำให้ผู้คนเขาอยู่กันได้อย่างกลมกลืน มีอยู่ครั้งหนึ่งเมื่อเร็วๆ นี้ ตอนที่ผู้ก่อการร้ายวางระเบิดพลีชีพที่เมืองดาหับ แหลมไซไน มีคนเสียชีวิตทั้งหมด ๒๒ คน คุณอมิราเล่าให้ฟังว่า หลังจากนั้นตามตลาดร้านค้าผู้คนก็พากันวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก บางคนถึงกับร้องไห้เพราะไม่อยากให้เรื่องร้ายๆ แบบนี้เกิดขึ้น

๒.๗ ครอบครัวชาวอียิปต์จะยกย่องและให้เกียรติผู้หญิงมากตามหลักศาสนาอิสลาม ผู้ชายสามารถมีภรรยาได้ถึงสี่คน แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับอนุญาตและเห็นดีด้วยจากภรรยาคนแรกก่อนเสมอ หรือ

การมอบของขวัญให้แก่สมาชิกในครอบครัวนั้น จะต้องมอบให้แม่บ้านก่อนเสมอ

๒.๘ คนอียิปต์เป็นคนขยันขันแข็งต่อสู้อุบัติภัยและอดทน แม้พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศเป็นทะเลทราย ส่วนพื้นดินที่พอจะเพาะปลูกได้ก็มีจำกัด คือ บริเวณสองฝั่งแม่น้ำไนล์เท่านั้น ฉะนั้นเขาจะใช้พื้นดินให้เป็นประโยชน์แทบทุกตารางนิ้ว นอกจากนี้ คนอียิปต์ยังเป็นนักอนุรักษ์ตัวยง เช่น น้ำในแม่น้ำไนล์นั้นยังคงใสสะอาด เพราะเขาถือว่าแม่น้ำไนล์เปรียบเสมือนสายเลือดมาตั้งแต่โบราณ ฉะนั้นจะต้องช่วยกันรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

หากจะเทียบกันแล้ว คนไทยเราเห็นว่าโชคดีกว่าชาวอียิปต์มาก เพราะเมืองไทยเป็นแผ่นดินทอง มีป่า และน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ แต่พวกเราส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นคุณค่ากัน ตัดต้นไม้เผาป่าและทำลายสิ่งแวดล้อมบนพื้นดินแห้งแล้งจนจะเป็นทะเลทรายอยู่แล้ว

๓. ด้านการเดินทาง

๓.๑ ก่อนออกเดินทางต้องรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ โดยออกกำลังกายให้เพียงพอ หากมีโรคประจำตัวอย่าลืมเตรียมยาไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแว่นตา ควรเตรียมไป ๒ อันก็จะดี ส่วนเรื่องพินต้องจัดการให้เรียบร้อยเพราะค่ารักษาแพงมาก

๓.๒ ควรเตรียมข้อมูลล่วงหน้า เช่น ศึกษาหาความรู้อย่างกว้างๆ เกี่ยวกับประเทศที่จะไปศึกษาดูงาน เพื่อให้มีพื้นความรู้เกี่ยวกับประเทศนั้นพอสมควร หากมีเวลาศึกษารายละเอียดมากก็ยิ่งมีประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เพราะการที่จะไปศึกษาเรียนรู้เอาภายหลังเมื่อเดินทางไปถึงนั้น จะไม่ทันการและเป็นการเสียเวลาโดยใช่เหตุ ยิ่งถ้าเป็นการเดินทางในระยะสั้นด้วยแล้ว การศึกษาหาข้อมูลล่วงหน้ายิ่งมีความจำเป็นมาก ปัจจุบันนี้ ยิ่งสะดวกสบายมาก โดยค้นจากทางอินเทอร์เน็ตได้ แล้วก็เก็บไว้ในเครื่องหรือใน

Handy Drive จะสะดวกไม่น้อย

ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยทั้งข้อมูลทั่วไปและข้อมูลของเรื่องที่จะไปดูงานให้พร้อม พอที่จะมีความรู้ไปสนทนาอภิปรายซักถามและตอบคำถามของชาติต่างๆ ได้ ถ้าจะให้ดีควรเตรียมแผ่นซีดี รูปภาพ แผ่นพับ หรือเอกสารประกอบอื่นๆ ไปแจกด้วยจะทำให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

๓.๓ หากไปพักกับครอบครัวชาวต่างชาติ (home stay) นอกจากจะนำรูปภาพของตนเอง ครอบครัว และหน่วยงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ไปแนะนำแล้ว ควรเตรียมของที่ระลึกจากประเทศไทย ไปมอบให้ทางครอบครัวเป็นของฝากด้วย และสิ่งของที่ให้นั้นไม่จำเป็นต้องมีราคาแพงมากเกินไป แต่ควรเป็นของที่แสดงถึงเอกลักษณ์ไทย และมีความสะดวกในการพกพา

๓.๔ ของที่ระลึกนั้น ถ้าจะนำไปฝากคนหมู่มาก เช่น ในที่ประชุมหรือนักเรียน แนะนำให้ใช้เป็นที่คั่นหนังสือ (bookmark) จะดีที่สุด เพราะใช้เป็นนามบัตรได้ในขณะเดียวกัน โดยมีที่อยู่ติดต่อได้ หมายเลขโทรศัพท์ อีเมลล์และอื่นๆ พร้อมกับติดแสตมป์ไทยสวยๆ ตกแต่งให้สวยงามและเขียนข้อความและลายเซ็นไว้ด้านหลัง แล้วเคลือบพลาสติกจะประหยัดและดูดีด้วย

๓.๕ หากได้เตรียมคำกล่าว (speech) เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้และมีการฝึกฝนล่วงหน้าจะเป็นการดีมาก

๓.๖ ข้อมูลของสถานทูตไทยในประเทศนั้นๆ จะต้องเตรียมให้พร้อม ไม่ว่าจะเป็นชื่อท่านเอกอัครราชทูต ที่อยู่สถานทูต และเบอร์โทรศัพท์ ตลอดจน E-mail address อีกทั้งที่อยู่ของเอเอฟเอสหน่วยงานทั้งเมืองไทยและต่างประเทศต้องมีติดตัวไว้เสมอ เพราะหากเกิดอะไรขึ้นจะได้ขอความช่วยเหลือได้ทันทันที

๓.๗ หากไปเองโดยไม่ไปกับบริษัทนำเที่ยว ควรมีข้อมูล

ของคนรู้จักบ้าง ถ้าไปกับบริษัทน่าจะเที่ยวส่วนมากจะไปพักโรงแรม เมื่อเช็किनเข้าที่พักเรียบร้อยแล้ว ให้ขออนามบัตรโรงแรมติดตัวไว้เสมอ

๓.๘ ภาษาเป็นเรื่องสำคัญมาก ถ้าไปประเทศที่พูดภาษาของเขาไม่ได้จะต้องไปฝึกประโยคที่จำเป็น (survival language) เช่น การทักทาย อ้อลา คำขอโทษ ขอขอบคุณ และประโยคขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ เป็นต้น

๓.๙ ไม่ควรนำเสื้อผ้าหรือสิ่งของไปมาก เพราะจะเป็นภาระโดยใช้เหตุ และกระเป๋าเดินทางควรเป็นแบบมีล้อลากที่มั่นคงแข็งแรง เพราะจะช่วยผ่อนแรงได้เป็นอย่างดี

๓.๑๐ เมื่อเดินทางถึงสนามบินหรือจุดหมายปลายทางในต่างประเทศ ให้ปรับเวลาเป็นเวลาท้องถิ่นทันที หากลิ้มเปลี่ยนจะสับสนเรื่องเวลาและจะเกิดปัญหาตามมาภายหลัง

๓.๑๑ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ อย่างเคร่งครัด พึงคิดเสมอว่าเราอยู่ต่างประเทศเป็นตัวแทนของคนไทยทั้งประเทศ เหมือนแบกชานทองไว้บนบ่า ไม่ควรทำหรือแม้แต่คิดในสิ่งที่จะนำความเสื่อมเสียมาสู่ประเทศไทยอย่างเด็ดขาด

๓.๑๒ หนังสือเดินทาง (passport) ควรพกติดตัวตลอดเวลา และถ่ายเอกสารเก็บไว้ที่ที่พัก ๑ - ๒ ชุด เพื่อสำรองไว้ในยามจำเป็น

๓.๑๓ การไปต่างประเทศ ไม่ควรไปพะวงกับการซื้อของหรือ shopping ให้มากนัก นอกจากเดินทางไปเป็นการส่วนตัวหรือเพื่อการซื้อของเท่านั้น

๓.๑๔ ขณะศึกษาดูงานควรมีการจดบันทึกความรู้ที่ได้รับ และข้อมูลต่างๆ ตลอดจนบันทึกภาพที่น่าสนใจเก็บไว้ กล้องถ่ายรูปควรเป็นกล้องที่มีวัน เดือน ปี ปรากฏบนภาพด้วยจะดีมาก นอกจากนั้น หนังสือแนะนำ (brochure) แผ่นพับ (folder) ของสถานที่ต่างๆ และไปสการ์ดสวยๆ ตลอดจนเว็บไซต์ของสถานที่ที่ไปดูงาน ต้องพยายาม

เก็บและจดไว้ให้มากที่สุด และก่อนนอนทุกคืนควรมีการทบทวนจดบันทึกอีกครั้ง เพื่อเติมเต็มสิ่งที่ตกหล่นหรือหลงลืมไป เพราะการบันทึกนั้นจะมีประโยชน์อย่างมหาศาลภายหลัง

๓.๑๕ ทันทีกี่เดินทางกลับถึงประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว โดยมารยาทควรจะมีจดหมายหรือ E-mail ไปขอบคุณเจ้าของทุน / โครงการหรือเจ้าของบ้านที่ให้การต้อนรับทุกครั้ง

๓.๑๖ การเดินทางไปต่างประเทศแต่ละครั้ง ย่อมพบประสบการณ์แปลกใหม่เสมอ เมื่อเห็นสิ่งใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นทางบวก หรือลบแล้วควรพยายามก็ย้อนกลับมาเมืองไทยทุกครั้ง เข้าทำนอง **“ดูหนังดูละครแล้วย้อนดูตัว”** แล้วค่อยพินิจพิจารณา จะได้ข้อคิดเชิงสร้างสรรค์ และสังเคราะห์มากมายแล้วบันทึกไว้เพื่อนำมาเล่าหรือขยายผลต่อเมื่อเดินทางกลับถึงประเทศไทยแล้ว

การขยายผลนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความพอใจและความถนัดของแต่ละคน เช่น การจัดสมุดภาพ การจัดป้ายนิเทศ การบรรยาย การบันทึกลงแผ่นซีดี หรือเขียนเล่าประสบการณ์และข้อคิดลงในหนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร/เว็บไซต์ของโรงเรียน/หน่วยงานหรือชุมชน ตลอดจนการจัดพิมพ์เป็นหนังสือ ฯลฯ สุดแล้วแต่เวลาและโอกาสจะอำนวย เพราะสิ่งเหล่านี้ หากไม่ได้ทำแล้ว ย่อมเป็นการสูญเปล่าอย่างน่าเสียดาย ที่สำคัญที่สุดจะต้องรีบทำโดยเร็วขณะที่ยังจดจำและรำลึกถึงเหตุการณ์ต่างๆ ได้ หากปล่อยให้เนิ่นนานไปจะเกิดความล้าหรือขี้เกียจตามมา และในที่สุดทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเลือนหายไปตามกาลเวลา

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อคิดต่างๆ เหล่านี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อนครูและท่านผู้สนใจทั้งหลายบ้างไม่มากก็น้อย เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ตามโอกาสอันควรต่อไป.....

